

Khi còng sòn chiêm miến Bắc Việt Nam năm 1954, hàng triệu người đã lũ lượt di cư vào Nam.

Tôi đã từng tai nghe nhiều câu chuyện về sự đau khổ tột cùng của họ. Những cũng như những người miền Nam lúc ấy, tôi đã không tin vào những câu chuyện đó. Cứ vài sau này, tôi cũng đã không tin vào những câu chuyện đồn cagy trong tác phẩm Quần Đảo Ngục Tù (The Gulag Archipelago) của văn hào Solzhenitsyn. Tôi không tin vì cho rằng đó là những luận điệu tuyên truyền chung Cộng. Những vào năm 1979, tôi đã cho xuất bản cuốn sách Việt Nam Quốc Tù của chính tôi. Liệu những người đã từng nếm trải những kinh hoàng dưới chế độ cộng sản có bao giờ thay đổi phực nhận những người không có cái kinh nghiệm này?

Kể từ năm 1945, năm tôi ra đời tại huyện Cái Vịnh thuộc tỉnh Vĩnh Long, một tỉnh lẻ cách Sài Gòn 160 km về hướng Nam, cho đến khi ngày tôi rời Việt Nam vào tháng 5/1978, tôi chưa từng một ngày vui hưởng hoà bình. Căn nhà gia đình tôi đã bị đốt 3 lần trong cuộc kháng chiến chống Pháp. Trong suốt cuộc đời niêun thiêu, tôi đã phai theo cha mà di tản từ làng này sang làng khác để tránh tên bay đòn lõc. Cũng giống như những người Việt Nam yêu nước khác, cha mà tôi cũng tham gia kháng chiến chống Pháp. Khi tôi lên, tôi là con mồm của những kiền các nông dân đã bị các quan chức đày phai công cúa chính quyền Sài Gòn áp bức ra sao, và họ đã phải chịu những cuộc oanh tạc tàn khốc của quân Pháp như thế nào. Tôi đã học trong lò chì sỏi chiến đấu kiên cường cùa dân tộc chống lại ách đô hộ ngàn năm cùa giặc Tàu rồi đón các cuộc kháng chiến gian khổ chống ách thống trị trăm năm cùa giặc Tây. Vì hành trang đó, tôi và các bạn đồng lõi đã lên cũng với niềm căm thù sôi can thiệp cùa ngoại bang.

Khi các sinh viên Sài Gòn bắt đầu vào chúc Phó Chủ tịch Hồ Chí Minh hielp Sinh viên Sài Gòn vào năm 1969 và 1970, tôi đã tham gia vào các hoạt động đòi hoà bình khác nhau, đã lãnh đao sinh viên biếu tình chung chung Thiếu và sứ dính líu cùa người Mỹ. Tôi đã lên hành nguyệt san Thời Quyết, và đã làm mồi cùa du hành đón California để thay đổi trình vị các hoạt động phản chiến ở Đại học Berkeley và Stanford vào tháng 1/1971. Vì các hoạt động đó, tôi đã bị bắt và tống giam nhiều lần ở đây chung Thiếu.

Vào thời điểm ấy, tôi tin rằng tôi đang thi hành sự mong muốn hoà bình và đặc lập cho đất nước tôi. Tôi cũng tin tưởng vào đồng chí cùa MTDGPVN, một tên chúc đang lãnh đao cuộc kháng chiến cách mạng ở miền Nam Việt Nam. Tôi căm ghét các nhà lãnh đao Sài Gòn, các ngụy i nhau Trung tướng Nguyễn Văn Thiệu, Thiệu trưởng Nguyễn Cao Kỳ, Trung tướng Đặng Văn Quang và những cùa chiến binh trong quân đội viễn chinh Pháp. Đó là những người đày c Pháp tuy nhiên mà vào năm 1940 để giúp chúng tiêu diệt các phản tặc kháng chiến Việt Nam. Theo thời gian, họ đã vươn lên thành những nhà lãnh đao, những sự lãnh đao cùa họ không thu được lòng dân. Và chính vì không có đặc cảng họ cùa người dân, nên họ phải dà vào các thời kỳ khác ngoài.

V i t cách m t lnh t sinh vien, tôi cho r ng t i ph i hoan thanh khat v ng c a ng i dân Vi t Nam v d n ch , t do và hoa binh.

M t cách ng y th , tôi ngh r ng ch d H N i t nh t cung l ng i Vi t Nam, trong khi ng i M ch l nh ng k x m l c gi ng nh ng i Phap tr c d . Nh nhi u ng i trong phong trao d i l p t i mi n Nam l c y, tôi tin r ng d sao các d ng bao c ng s n mi n B c cung s d c s t ng nh ng và d n o chuy n h n l ng i M . H n th n a, tôi l i th y choang ng p tr c các thnh tch hy sinh v t n t m c a c lnh t c ng s n. Ch ng h n, Tôn Đ c Th ng, Phó Ch tch B c Vi t, d b nh t d n 17 n m trong nh t c a Phap. Tôi cung b h p h n tr c b n d c ng chinh tr d c MTDTGPMN p d ng, bao g m chinh sach hoa gi i d n t c, khong h c s tr th , v chinh sach ngo i giao phi lien k t. Cu i cung, tôi d ch u nh h ng c a c phong trao ti n b kh p th gi i v c nh d i tr t h c ph ng T y l c y. Tôi d c o c m t ng r ng c a lnh d o phong trao ph n chi n M cu i th p ni n 60 d u 70 d chia s cung ni m tin v i t i.

Ni m tin y cng d c c ng c h n sau khi Hi p d nh Paris ky k t vao n m 1973 v s s p d c a D nh Vi t Nam C ng hòa n m sau d . Khi cu c gi i phong d h oan t t, tôi chinh l ng i d khuyen b o b n b v thn nhn khong n n di t n. "T i sao c a c ng i l i b d ?" t i h i, "T i sao c a c ng i l i s c ng s n?" Tôi ch p nhn m t vi n c nh kh khn trong th i gian t i t qu h ng n n d quy t d nh l i v t p t c l m vi c v i t c m t qu n tr vien m t chi nhnh c a Ng n hng S i G n, n i t i d l m vi c h n 4 n m, v l n i t i vi t c bao cáo m t v tinh hinh kinh t Nam Vi t Nam cho MTDTGPMN (Sau khi t t ngh p d i h c, tôi d khong b chinh quy n Vi t Nam C ng hòa d ng vien v l con m t trong gia dinh. Tôi cung khong gia nh p Vi t C ng v MTDTGPMN ngh r ng t i s ph c v t t h n trong vai tr bao cáo t ch t ng n hng).

Sau khi S i G n th t th d c nhi u ng y, MTDTGPMN thnh l p chinh quy n C ch m ng L m th i, m i t i gia nh p m t u ban t c chnh, m t nhom bao g m c tr t h c c nh i m v c v n cho chinh quy n v c a v n d kinh t . Tôi h ng h i tham gia, ch p nh n m c c t gi m l ng d n 90%. Nh i m v d u ti n c a t i l g i p th o ra m t k h ho ch nh m t ch thu t c c a c t c s n t nhn m i n Nam Vi t Nam. Tôi c m th y s c, v d ng h ch n n thi h n d i l v i t c s n nh ng ng i t ng c ng t c v i chinh quy n c v v i nh ng ng i d l m gi u nh ch i n tranh, v s ph n ph i l i theo m t c ch th c n o d cho c a c ng i n gh e o v n nhn ch i n tranh khong ph n bi t thu c phe n o. D ng h c a t i b b c , d i nhien.

T i d qu ng y th k i ngh r ng c a c quan ch c d a ph ng d s i l m, r ng h d d h i u l m y

đ nh t t c a các lanh đ o đ ng c ng s n. Tôi đã tranh đ u v i h nhi u l n, vì hoàn toàn đ t ni m tin vào các tuyên b c a H N i tr c đây r ng “tình hình Vi t Nam r t đ c bi t và r t khc v i tình hình mi n B c Vi t Nam”. Ch vài tháng tr c khi Sài Gòn th t th , L Đu n, T ng Bí th Đ ng C ng s n, đã tuyên b “mi n Nam c n có chính sách riêng c a nó”. Sau cung, tôi khong th tuân theo l nh s p đ t các cu c t ch thu tài s n t h u, m t k ho ch v n đang đ c xuc ti n. M t k ho ch nh v y khong h đáp l ng nguy n v ng c a ng i dân Nam Vi t Nam, và nó đ ng c v i l ng tâm c a tôi. Tôi quy t đ nh t ch c. Nh ng khong ai đ c phép t ch c trong ch đ c ng s n.

M t ng y b t tuân l nh s khong đ c ng i c ng s n tha th . Khi tôi đ a đ n t ch c, ng i lanh đ o u ban tài chính đ c nh cáo r ng hành đ ng c a tôi “s b xem là s tuyên truy n nh m kich đ o qu n chung, và r ng chung ta khong bao gi cho phép đ i u d x y ra”. Nhi u ngày sau đó, trong khi tôi đang tham d m t bu i hoà nh c t i Nh Hát L n (tr c đây là tr s Qu c h i Vi t Nam C ng hòa, n i mà tôi đã lanh đ o các sinh viên chi m gi nhi u l n tr c đây d i ch d Thi u), tôi b b t. Khong có s truy t cung nh khong có lý do nào đ c đ a ra. Sau khi Sài Gòn th t th , r t nhi u nh à tr t c ti n b cung nh nh iu nh à lanh đ o các phong trào ph n chi n tr c đây đ u tin r ng chính quy n m i s đem l i dân ch và t do thay cho s th ng tr c a ngo i bang. H tin r ng chính quy n m i s đeo đu i các quy n l i t t nh t cho nhân dân. S gi đ ng l i h a c a chính h v chính sách hoà gi i dân t c, khong có s tr th . Ph i s ch nh ng h a h n, nh à c mn quy n c ng s n đ a b t giam hàng trăm ngàn ng i khong ch nh ng ng i d a c ng tác v i ch d Thi u mà c nh ng ng i khac, bao g m các v lanh đ o tôn giáo và các c u thành vien MTDTGPMN.

Vi t Nam ngày nay tr thành m t qu c gia khong có lu t phap nào khac h n l s d i u hành đ c đoán c a nh ng k đang n m quy n l c. Khong h có cái g i là dân quy n. B t c ai cũng đ u có th b t mà khong c n truy t cung nh khong c n xét x . V khi đ a t trong tù, các tù nhân đ u đ c giao d c r ng chính các thái đ , hành vi và s “c i t o t t” l y u t ch ch t đ xet xem li u h có th đ c tr t do hay khong- khong c n bi t h đ a ph m t i g . Vì v y, các tù nhân th ng l ph i tuân l nh tuy t đ i các qu n giao đ hy v ng đ c th s m. Trong th t, h khong bao gi bi t đ c khi nào h s đ c th hay có th b n án c a h s đ c kéo dài th m. đ t n c Vi t Nam ngày nay có bao nhiêu tù chính tr ? Khong ai có th bi t đ c con s chinh xác. B Ngo i giao M cho r ng có kho ng t 150.000 đ n 200.000 chính tr ph m, ng i Vi t t n n th c đ c đoán con s đ d l tri u.

Hoàng H u Qu ynh, m t tr t tr c t t nghi p Đ i h c M c T Khoa, hi u tr c ng m t tr c ng k thu t t i Tp. HCM (tr c đây l Sài Gòn), v a m i b tr n trong m t chuy n d i tham quan các n c Ch Âu do nh a n c b o tr . Ông đ a nói v i bao chí Pháp, “Hi n nay Vi t Nam c i t nh t 700.000 t nh n”. M t nh n ch ng khac, Nguy n Công Hoan, m t c u thành vien trong Qu c h i th ng nh t đ c b u v o năm 1976, đ a v t bi n tham c ng vào năm 1978, đ a tuyên b ch nh b n th n ông đ c bi t v “300 tr c ng h p x t” ch n i trong t nh Phú Yên c a ông.

Vào năm 1977, các quan ch c H à N i kh ng kh ng r ng ch có 50.000 ng i b t gi vì có nh ng h ng h ng vi g y nguy h i cho an ninh qu c gia. Nh ng trong khi đó, Th t ng Ph m V àn Đ ng d tuyen b tr n t Paris Match s ra ng y 22/9/1978, "Trong v ong 3 n m qua, tôi d t r do cho h n 1 tri u t u nh n t c tr i c i t o." Ng i ta c o th t h i l m th n o c th th 1 tri u t u nh n trong khi ch b t gi có 50.000!

Tôi b t ng v ào m t xà lim 1m x 2m, tay trái b xi ng v ào ch n ph i v à tay ph i xi ng v ào ch n trái. Th ăn c a t ôi l c m tr n v i cát. Khi t ôi kh i u n i v cát trong c m, c ác qu n g iáo d g i i th ch r ng cát d i c cho v ào c m d nh c nh c t u nh n v c t i c i c m v à h d ph m. T ôi d kh m ph r a k hi d n c v ào t c m c o th t ch t cát r a kh i c m v à l ng n o xu ng d áy. Nh ng ph n n c ch có 1lít cho m t ng y d ng cho u ng v à t m r a, do v y t ôi ph i d ng n o h t s c ti t k i m.

Sau 2 th ng bi t giam, t ôi d i c chuy n ra ph ong giam l n, m t ph ong giam 5m x 9m, tu theo th i d i m d i c nh i nh t t 40 d n 100 t u nh n. N i d y chung t ôi ph i thay phi en d i d i c n m xu ng ng , v à ph n l n c ác t u nh n tr v à c on m nh kho ph i ch u ng ng . Tr ong c ái n ng h m h p, chung t ôi c ng ph i thay phi en d i d i c h ng v ài c n g ió m t c a kh i tr i t m t l th ong g ió ch t x i v à c ng l a c a s duy nh t c a ph ong giam. M i ng y t ôi d u ch ng k i n c ác b n t u ch t d i c h n t ôi.

V ào th ng 3, 1976, k hi m t nh m ph ong vi en ph ng T y d n v i ng th m nh a t u c a t ôi, c ác qu n g iáo d l u c t u nh n d i v à thay v ào d o l a c b d i mi n B c. Tr c c a nh a t u, kh ng c on th y c ác h ng r o k m gai, kh ng c o tháp canh, ch c o v ài c ong an v à m t t m b ng l n ch ng ngang c a ch nh d c u kh u h u n i ti ng c a H Chí Minh, "Kh ng c o g i qu y h n d c l p t do". Ch c o nh ng ng i d ng b giam v à c ác qu n g iáo l a bi t c a i g i th c s n g i u d ng sau nh ng d u h u d o. V à m i t u nh n d u bi t r ng n u h b t tinh nghi d ao tho t t i ng i b n d ng t u v à ng i t h n c a h t i nh a s b t ng ph t thay v i ch nh h .

Chung ta s l kh ng bao gi bi t d i c con s l th c s c a nh ng t u nh n b m ng, nh ng chung ta d a bi t c a i ch t c a nh i u t u nh n n i ti ng, nh ng ng i trong qu kh ch a bao gi c ng t c v i Ch nh quy n Thi u hay v i ng i M : ch ng h n, Thich Thi u Minh, nh a chi n l c cho c ác ph ong tr o tranh d u ho a binh c a Ph t t i S ài G on, m t nh a d u tranh ph n chi n d a t ng b k t n 10 n m d i i ch d Thi u, sau c ng b bu c ph i th o ng v i s ph n d i m nh m c a nh n d n Vi t Nam v à c ác nh a ho t d ng ph n chi n kh p th gi i. D i D c Thi u Minh d a ch t trong t u 6 th ng sau k hi o ng b b t v ào n m 1979. M t c a i ch t m th m kh c k l a c a Lu t s Tr n V àn T uy n, m t l nh t t kh i d i l p t i Qu c h i d i i th i T ng th ng Thi u. Nh a ho t d ng n i ti ng n y d a ch t d i i b n tay c ng s n v ào n m 1976, m c d u v ào cu i th ng 4/1977, Th t ng Ph m V àn Đ ng d a tuy en b v i c ác ph ong vi en Phap r ng o ng v n c on s ng m nh kho trong tr i c i t o. M t trong nh ng t n th t to l n nh t l a c a ch t c a tri t gia

n<sup>h</sup>i ti<sup>ć</sup>ng Vi<sup>ệt</sup>Nam H<sup>ồ</sup>u T<sup>ử</sup>ng. T<sup>ử</sup>ng, b<sup>o</sup>n d<sup>o</sup>ng m<sup>ôn</sup> v<sup>à</sup>i Jean Paul Sartre th<sup>o</sup>p ni<sup>ên</sup> 30 t<sup>u</sup>i Paris, c<sup>ó</sup> l<sup>à</sup> nh<sup>a</sup> tr<sup>í</sup> th<sup>o</sup>c h<sup>àng</sup> d<sup>o</sup>u t<sup>u</sup>i Nam Vi<sup>ệt</sup>Nam. Ông ch<sup>ú</sup>t t<sup>u</sup>i nh<sup>a</sup> t<sup>u</sup> Hàm Tân vào ng<sup>ày</sup> 26/06/1980. Đây l<sup>à</sup> nh<sup>é</sup>ng ng<sup>ô</sup> i b<sup>o</sup> b<sup>o</sup>t, c<sup>ùng</sup> v<sup>à</sup>i r<sup>õ</sup>t nh<sup>é</sup>u nh<sup>é</sup>ng ng<sup>ô</sup> i kh<sup>ác</sup> trong nh<sup>ó</sup>m nh<sup>é</sup>ng ng<sup>ô</sup> i Nam Vi<sup>ệt</sup>Nam l<sup>à</sup> u tú và đ<sup>o</sup>u c<sup>ó</sup> tr<sup>ú</sup>ng n<sup>h</sup>o nh<sup>é</sup>t, v<sup>à</sup>i m<sup> </sup>c đ<sup> </sup>ch ng<sup> </sup>an ng<sup> </sup>a b<sup>o</sup>t c<sup> </sup> m<sup> </sup>t s<sup> </sup> ch<sup> </sup>ng đ<sup> </sup>i n<sup> </sup>o v<sup> </sup>i ch<sup> </sup> đ<sup> </sup>u c<sup> </sup>ng s<sup> </sup>n.

M<sup> </sup>t s<sup> </sup> ng<sup>ô</sup> i M<sup> </sup>  ng h<sup> </sup> H<sup> </sup>a N<sup> </sup>i d<sup> </sup>a l<sup> </sup> m<sup> </sup> ho<sup> </sup>c bi<sup> </sup>n minh cho nh<sup>é</sup>ng cái ch<sup> </sup>t n<sup> </sup>ay, nh<sup> </sup> h<sup> </sup> d<sup> </sup>a t<sup> </sup>ng l<sup> </sup>am v<sup> </sup>i v<sup> </sup>o s<sup> </sup> các th<sup> </sup>m k<sup> </sup>ch d<sup> </sup>a x<sup> </sup>y ra t<sup> </sup> khi Vi<sup>ệt</sup>Nam C<sup> </sup>ng hòa s<sup> </sup>p đ<sup> </sup> năm 1975. R<sup> </sup>t c<sup> </sup> th<sup> </sup> h<sup> </sup> s<sup> </sup> v<sup> </sup>n ti<sup> </sup>p t<sup> </sup>c gi<sup> </sup> im l<sup> </sup>ng nh<sup> </sup>m l<sup> </sup>ng tr<sup> </sup>nh m<sup> </sup>t s<sup> </sup> th<sup> </sup>t v<sup> </sup> Vi<sup>ệt</sup>Nam n<sup> </sup>u ti<sup> </sup>t l<sup> </sup> s<sup> </sup> mang l<sup> </sup>i m<sup> </sup>t n<sup> </sup>i v<sup> </sup> m<sup> </sup>ng s<sup> </sup>u xa đ<sup> </sup>i v<sup> </sup>i h<sup> </sup>. Cay đ<sup> </sup>ng thay n<sup> </sup>u t<sup> </sup> do v<sup> </sup>a d<sup> </sup>ân ch<sup> </sup> v<sup> </sup>n l<sup> </sup> m<sup> </sup>c ti<sup> </sup>u x<sup> </sup>ng đ<sup> </sup>ng đ<sup> </sup> chi<sup> </sup>n đ<sup> </sup>u t<sup> </sup>i Philippines, t<sup> </sup>i Chile, t<sup> </sup>i Nam H<sup> </sup>an hay t<sup> </sup>i Nam Phi, th<sup> </sup> n<sup> </sup>l<sup> </sup>i kh<sup> </sup>ng x<sup> </sup>ng đ<sup> </sup> b<sup>o</sup> o v<sup> </sup> t<sup> </sup>i các n<sup> </sup>o c<sup> </sup>ng c<sup> </sup>ng s<sup> </sup>n nh<sup> </sup> Vi<sup>ệt</sup>Nam.

M<sup> </sup>i ng<sup>ô</sup> i đ<sup> </sup>u nh<sup> </sup> đ<sup> </sup>n v<sup> </sup>o s<sup> </sup> các cu<sup> </sup>c bi<sup> </sup>u t<sup> </sup>nh ch<sup> </sup>ng đ<sup> </sup>i M<sup> </sup> can thi<sup> </sup>p v<sup> </sup>ào Vi<sup>ệt</sup>Nam v<sup> </sup>a ch<sup> </sup>ng l<sup> </sup>i các t<sup> </sup>i ác chi<sup> </sup>n tranh c<sup> </sup>a ch<sup> </sup> đ<sup> </sup> Thi<sup> </sup>u. Nh<sup> </sup>ng m<sup> </sup>t s<sup> </sup> trong các ng<sup>ô</sup> i d<sup> </sup>a t<sup> </sup>ng m<sup> </sup>t th<sup> </sup>i nh<sup> </sup>t th<sup> </sup>nh v<sup> </sup>i các nguy<sup> </sup>en t<sup> </sup>c d<sup> </sup>ân ch<sup> </sup> v<sup> </sup>a nh<sup> </sup>nh quy<sup> </sup>n th<sup> </sup> nay l<sup> </sup>i t<sup> </sup>ra h<sup> </sup>t s<sup> </sup>c l<sup> </sup>nh đ<sup> </sup>m khi c<sup> </sup>ng ch<sup> </sup>nh các nguy<sup> </sup>en t<sup> </sup>c l<sup> </sup>y d<sup> </sup>ng b<sup>o</sup> ch<sup> </sup>a đ<sup> </sup>p t<sup> </sup>i n<sup> </sup>o c<sup> </sup>ng Vi<sup>ệt</sup>Nam c<sup> </sup>ng s<sup> </sup>n. Ch<sup> </sup>ng h<sup> </sup>n, m<sup> </sup>t nh<sup> </sup> ho<sup> </sup>t đ<sup> </sup>ng ph<sup> </sup>n chi<sup> </sup>n, William Kunstler, v<sup> </sup>o tháng 5, 1979 d<sup> </sup>a t<sup> </sup> ch<sup> </sup>i k<sup> </sup>y v<sup> </sup>ào m<sup> </sup>t b<sup>o</sup>c th<sup> </sup> ng<sup> </sup>g<sup> </sup>i nh<sup> </sup>nh n<sup> </sup>o c<sup> </sup>ng Hoà Xã H<sup> </sup>i Ch<sup> </sup> Nghĩa Vi<sup>ệt</sup>Nam, trong đó có ch<sup> </sup> k<sup> </sup>y c<sup> </sup>a nh<sup> </sup>nh ho<sup> </sup>t đ<sup> </sup>ng ph<sup> </sup>n chi<sup> </sup>n kh<sup> </sup>ac, k<sup> </sup> c<sup> </sup> Joan Baez, ph<sup> </sup>n đ<sup> </sup>i s<sup> </sup> vi ph<sup> </sup>m nh<sup> </sup>nh quy<sup> </sup>n c<sup> </sup>a ch<sup> </sup> đ<sup> </sup> H<sup> </sup>a N<sup> </sup>i. Kunstler nói “Tôi kh<sup> </sup>ng tin v<sup> </sup>ào s<sup> </sup> ch<sup> </sup> tr<sup> </sup>ch công khai m<sup> </sup>t ch<sup> </sup>nh quy<sup> </sup>n x<sup> </sup>nh i ch<sup> </sup> nghĩa, dù đó là s<sup> </sup> vi ph<sup> </sup>m nh<sup> </sup>nh quy<sup> </sup>n”, v<sup> </sup>a “toàn b<sup>o</sup> chi<sup> </sup>n d<sup> </sup>ch này c<sup> </sup>a Baez có th<sup> </sup> là m<sup> </sup>t âm m<sup> </sup>u c<sup> </sup>a CIA”. Câu nói n<sup> </sup>ay d<sup> </sup>a l<sup> </sup>am t<sup> </sup>i nh<sup> </sup> l<sup> </sup>i l<sup> </sup>p lu<sup> </sup>n mà ch<sup> </sup> đ<sup> </sup> Thi<sup> </sup>u th<sup> </sup>ng đ<sup> </sup>a ra l<sup> </sup>am lý do đ<sup> </sup>an áp các ng<sup>ô</sup> i đ<sup> </sup>i l<sup> </sup>p, “T<sup> </sup>t c<sup> </sup> các ho<sup> </sup>t đ<sup> </sup>ng ph<sup> </sup>n chi<sup> </sup>n v<sup> </sup>a đ<sup> </sup>i l<sup> </sup>p đ<sup> </sup>u do c<sup> </sup>ng s<sup> </sup>n gi<sup> </sup>t d<sup> </sup>ây”.

Còn có r<sup> </sup>t nh<sup> </sup>nh<sup> </sup>ng huy<sup> </sup>n tho<sup> </sup>i v<sup> </sup> ch<sup> </sup> đ<sup> </sup> hi<sup> </sup>n h<sup> </sup>nh t<sup> </sup>i Vi<sup>ệt</sup>Nam m<sup> </sup>nh ng<sup>ô</sup> i d<sup> </sup>ân r<sup> </sup>t n<sup> </sup>en đ<sup> </sup>o c<sup> </sup> soi s<sup> </sup>ng. Nh<sup> </sup>nh<sup> </sup>ng<sup> </sup> i cho r<sup> </sup>ng H<sup> </sup> Chí Minh đ<sup> </sup>u t<sup> </sup>ien l<sup> </sup> m<sup> </sup>t ng<sup>ô</sup> i qu<sup> </sup>c gia v<sup> </sup>a r<sup> </sup>ng đ<sup> </sup>ng c<sup> </sup>ng s<sup> </sup>n Vi<sup>ệt</sup>Nam tr<sup> </sup>ch<sup> </sup> đây c<sup> </sup>ng nh<sup> </sup> hi<sup> </sup>n nay đ<sup> </sup>u đ<sup> </sup>c l<sup> </sup>p v<sup> </sup>i Li<sup> </sup>n Sô. Tôi c<sup> </sup>ng l<sup> </sup>nh<sup> </sup>ng<sup> </sup> i tin nh<sup> </sup> v<sup> </sup>y tr<sup> </sup>ch<sup> </sup> khi c<sup> </sup>ng s<sup> </sup>n chi<sup> </sup>m mi<sup> </sup>n Nam. Nh<sup> </sup>ng r<sup> </sup>i ch<sup> </sup>nh dung các nh<sup> </sup>nh l<sup> </sup>nh đ<sup> </sup>o Soviet nay đ<sup> </sup>o c<sup> </sup> treo đ<sup> </sup>y các chung c<sup> </sup>, tr<sup> </sup>ch<sup> </sup>ng h<sup> </sup>c v<sup> </sup>a các công s<sup> </sup> trên kh<sup> </sup>p n<sup> </sup>o c<sup> </sup> “Vi<sup>ệt</sup>Nam đ<sup> </sup>c l<sup> </sup>p”. Ng<sup> </sup>o c<sup> </sup> l<sup> </sup>i, ng<sup> </sup>o c<sup> </sup> ta ch<sup> </sup>a t<sup> </sup>ng th<sup> </sup>y ch<sup> </sup>nh dung b<sup>o</sup>t c<sup> </sup> m<sup> </sup>t nh<sup> </sup>nh l<sup> </sup>nh đ<sup> </sup>o M<sup> </sup> nào đ<sup> </sup>o c<sup> </sup> treo ngay c<sup> </sup> trong ch<sup> </sup> đ<sup> </sup> đ<sup> </sup>o c<sup> </sup> g<sup> </sup>i l<sup> </sup>à b<sup> </sup>nh<sup> </sup>n c<sup> </sup>a T<sup> </sup>ng th<sup> </sup>ng Thi<sup> </sup>u. M<sup> </sup>c đ<sup> </sup> l<sup> </sup> thu<sup> </sup>c c<sup> </sup>a ch<sup> </sup>nh quy<sup> </sup>n hi<sup> </sup>n h<sup> </sup>nh v<sup> </sup>ào các ông ch<sup> </sup> Soviet đ<sup> </sup>o c<sup> </sup> th<sup> </sup> hi<sup> </sup>n rõ ràng nh<sup> </sup>t do thi s<sup> </sup>i n<sup> </sup>i ti<sup> </sup>ng c<sup> </sup>a c<sup> </sup>ng s<sup> </sup>n Vi<sup>ệt</sup>Nam, T<sup> </sup> H<sup> </sup>u, th<sup> </sup>nh vi<sup> </sup>n B<sup> </sup> Chính Tr<sup> </sup> v<sup> </sup>a là Tr<sup> </sup>ng Ban V<sup> </sup>nh<sup> </sup>oa Đ<sup> </sup>ng C<sup> </sup>ng s<sup> </sup>n Vi<sup>ệt</sup>Nam. Ch<sup> </sup>ng ta có c<sup> </sup> h<sup> </sup>i đ<sup> </sup>o c<sup> </sup>nghe ng<sup> </sup>o i thi s<sup> </sup>i cao c<sup> </sup>p n<sup> </sup>ay than kh<sup> </sup>oc nh<sup> </sup>nh c<sup> </sup>ai ch<sup> </sup>t c<sup> </sup>a Stalin:

‘Xít-ta-lin! Xít-ta-lin,

Yêu bi t m y, nghe con t p nói  
Ti ng đ u lòng, con g i Xít-ta-lin  
Ông Xít-ta-lin ôi. Ông Xít-ta-lin ôi,  
H i ôi ông m t, đ t tr i có kh ng?  
Th h ng cha, th h ng m , th h ng ch ng  
Th h ng minh th h ng m t, th h ng ông th h ng m i.'

(Đ i d i nh ôi ông - T H u).

Th t là khó mà t h ng t h ng nh ng v n th nh v y l i đ u c vi t t i Vi t Nam, m t đ t n c mang n ng truy n th ng gia đinh và b n ph n v i con cái. V à bài th y v n đang chi m m t v tr ng tr ng trong n b n v th ca Vi t Nam hi n đ i đ u c xu t b n t i H à N i.

H n th n a, Lê Du n, T ng Bí th đ ng c ng s n Vi t Nam, trong m t bài di n v n chnh tr đ c tr c H i ngh khoảng đ i c a Qu c h i th ng nh t năm 1976, "Cu c cách m ng Vi t Nam là đ th c thi b n ph n và các cam k t qu c t ", và v v y, trong l i l c a b n lu n c ng c a đ ng năm 1971 dã vi t, "d i s lanh đ o c a Li en bang Soviet". S vinh quang c a m t x h i Soviet là m c tiu chnh y u trong sach l c c a đ ng c ng s n Vi t Nam.

Sau khi S i Gòn th t th , nh n c d ngay t c kh c đóng c a toàn b c các nh sач v r p hát. T t c l c các sач v đ u c xu t b n trong ch đ c c u đ u b t ch thu hay đ t b . Các t c ph m v n hoá thu n tuy cung kh ng ngo i l , k c l c các b n d ch t c ph m c a Jean Paul Sartre, Albert Camus v Dale Carnegie. Ngay c t c ph m Cu n Theo Chi u Gió c a Margaret Mitchell cung n m trong danh sач v n ch ng đ i tru . Nh n c thay th nh ng t c ph m y b ng nh ng t c ph m v n ch ng nh m nh i s l tr em v ng i l n v i y t ng ch d o, "Li en bang Soviet l thi t d ng c a x h i ch nghia".

M t l p lu n kh c c a các nh b n lu n ph ng T y c li en quan đ n v n đ t do t n giao t i Vi t Nam. M t đ i u kho n c a b n hi n ph p m i, đ u c đ a ra vao n m nay, c nêu r ng "nh n c t c t n tr ng quy n t do t n ng ng v qu y n t do kh ng t n ng ng". V đ i u kho n nay, L e Du n d nh u l n tuy n b , "Ch đ c a chung ta tri u l n d n ch h n b t c ch đ n n o t n th gi i".

Ng c l i, tr n th c t , d t trinh b y r s l th t qua m t s l ki n mang tinh b ng b m t ng i

chùa Phật giáo, trong vở đó mэр t ng  i đ n bà kho  n th  n theo l  nh nh  c d  n vào ngôi chùa trong gi   hành l  . Khi Ho   th  ng Th  ch M  n Gi  c, m  t nh  c l  nh d  o Ph  t giáo n   i tiếng, l  n tiếng ph  n d  i, nh  c d  n nh  n v   n  y l  n   n Ph  t giáo l  k   th  u c  a d  n ch  , chính xác l   vi phạm quyền tự do kh  ng t  n ng  ng. Ho   th  ng Th  ch M  n Gi  c, ng  i đóng vai tr   l   c  u n  i giữa Ph  t giáo và nh  c c  ng s  n, d  p h  i v  t thoát Việt Nam b  ng thuy  n vào năm 1977 và này đang đ  nh c   t  i Los Angeles. T  t c   những ai t  ng   ng h   MTDTGPMN trong cuộc chiến d  u ch  ng ch   d  i Sài Gòn d  u có th   c  m nh  n s   b   ph  n b  i và n  i tuy  t v  ng c  a h  . Khi Harrison Salisbury c  a t   New York Times viếng thăm H   N  i vào tháng 12, 1966, các nh  c l  nh d  o H   N  i d  n n  i v  i ông, "Sách l  c tranh d  u c  a miền Nam d  c ch   d  o t   miền Nam ch   kh  ng ph  i t   mi  n B  c". Th   t  ng Ph  m V  n Đ  ng d  n n  i Harrison, "Kh  ng c   ai l   mi  n B  c cáo y t  ng ngu ng  c, t  i   c" r  ng mi  n B  c mu  n th  n t  nh miền Nam.

Vậy mà trong di  n v  n d  c nh  n l   m  ng chiến th  ng vào ngày 19/05/1975, Lê Duẩn d  n n  i, "Đ  ng của chúng ta l   m  t v  a là ng  i l  nh d  o duy nhất d  n t   ch  c, k  m soát và đ  u h  nh toàn b   cuộc chiến d  u c  a nh  n d  n Việt Nam ngay từ ngày d  u c  a cuộc cách m  ng".

Trong b  n b  o cáo chính tr   d  c tr  c Quốc h  i h  p nh  t t  i H   N  i vào ngày 26/05/1976, Lê Du  n nói, "Nhi  m v   cách mạng chiến lược của d  t nước ta trong thời k   m  i l   th  ng nh  t t   quốc và d  a toàn b   d  t n  c t  n nhanh, t  n m  nh v  a t  n v  ng ch  c l  n ch   nghĩa x   h  i, l  n ch   nghĩa c  ng s  n".

Vào năm 1976, Chính ph   Cách mạng L  m th  i do MTTGPMN thành l  p d  n b   xo   s  , và toàn th   2 miền Nam B  c Việt Nam d  u n  m dưới s   cai trị của những ng  i c  ng s  n. Ngày nay, trong s   17 thành viên B   Chính tr   và 134 U   viên Trung   ng thu  c Đ  ng C  ng s  n Việt Nam, kh  ng h   c  o người nào thu  c MTDTGPMN tr  c kia. Ngay c   Nguy  n H  u Th  , c  u Ch   t  ch MT, ch   n  m ch  c v   Ch   t  ch nh  n nh  c, m  t ch  c v   mang tính nghi l   v  i nhi  m v  i d  n t  p kh  ch nước ngoài v  a tham dự các buổi l   l  c. Nh  ng ngay c   v  i tr   d   r  i s   b   xo   b   khi b  n hiện ph  p m  i ra đ  i.

### Tr  ng Nh   T  ng

Nguồn: A Vietcong Memoir

Hãy nghe l  i c  a   ng Tr  ng Nh   T  ng, m  t những ng  i s  ng l  p MT, c  u B   tr  ng T   ph  p c  a Chính ph   Cách mạng L  m th  i, v  a m  i d  y c  ng l   m  t thuy  n nh  n vượt bi  n. Ông T  ng tr  n thoát kh  i Việt Nam vào tháng 12, 1979 vừa hiện này s  ng t  i Paris. Ông d  n n  i với các ph  ng vi  n v  i kinh nghi  m của   ng trong cuộc họp b  o g  n d  y vào tháng 5, 1980. 12 năm tr  c,   ng n  i, khi   ng b   b   tu   dưới ch   d   Thi  u với các hoạt d  ng th  n c  ng c  a m  nh, cha c  a   ng d  n th  m   ng. Ông c   d  n h  i   ng, "T  i sao con l  i d  t b   t  t c   l   m  t c  ng việc t  t, m  t gia đ  nh sung túc l   d   gia nhập c  ng s  n? Con kh  ng bi  t r  ng c  ng s  n r  i s   ph  n b  i con vừa s   th   tiêu con, v  a khi con th  t s   hi  u ra thì d  n qu   mu  n?" T  ng, m  t nh  a tr   th  c, d  n tr   l  i cha "T  t h  n l  a cha n  n im l  ng v  a ch  p nh  n s   hy sinh m  t trong các đ  a con của cha cho n  n d  n d  n ch   v  a d  c l  p c  a d  t nước".

Sau cuộc Tống Công kích Tết Mùa xuân 1968, Tổng đ&#242;c trao đổi với 3 Đô i tá tù binh chiến tranh Mỹ, và sau đó ông biến mất vào rỗng vòi MT. Ông đã viếng thăm nhà tù nhân chiến tranh s&#227;n và các nhà tù chiến tranh 3 đ&#242; kêu gọi sự ủng hộ dành cho MT trong cuộc chiến tranh Việt Nam. Ông đã nói trong cuộc họp báo. “Tôi đã biết MT là một tội ch&#242;c do cung s&#227;n chi phối và tôi đã quá ngây thơ khi cho rằng Hồ Chí Minh và Đặng c&#242;a ông ta sẽ đặt quyền lợi quốc gia lên trên ý thức hệ và đặt quyền lợi nhân dân Việt Nam lên trên quyền lợi của đảng. Những nhân dân Việt Nam và tôi đã sai lầm”.

Trong Nh&#242; Tống đã kể về kinh nghiệm của ông về phong cách các tổng líp lãnh đ&#242;o cung s&#227;n cai trị, “Người cung s&#227;n là chuyên gia về nghệ thuật chiêu dụ và có thể làm bất cứ cách nào để bắn về phe họ mà t khi họ chưa n&#242;m đ&#242;c chính quyền. Những m&#242;t khi đã n&#242;m đ&#242;c quyền lợi l&#242;p t&#242;c h&#242; thành s&#242;t máu và tàn nh&#242;n”. Ông tóm tắt tình hình tại Việt Nam hiện nay, “Gia đình ly tán, xã hội phân ly, ngay cả đồng cung chia rẽ”.

Bấy giờ nhìn lại cuộc chiến Việt Nam, tôi chỉ cảm thấy buồn rầu cho số ngây thơ của mình khi tin rằng cung s&#227;n là những người nắm giữ cách mạng và xứng đáng đ&#242;c cung h&#242;. Trên thực tế, họ đã phản bội nhân dân Việt Nam và làm th&#242;t v&#242;ng các phong trào tiến bộ trên toàn thế giới.

Tôi nhận lãnh trách nhiệm về những thảm khốc xảy ra cho đồng bào của tôi. Và nay tôi chỉ còn cách đóng vai nhân chứng cho số thất này hữu các người đã từng sống ở Việt Cộng trước kia có thể cùng chia sẻ trách nhiệm với tôi.

Khi tôi còn trong tù, Mai Chí Tho, một Uy viên Trung ương đ&#242;, đã nói chuyện trước mặt nhóm tù nhân chính trị chúng tôi. Ông ta đã nói với chúng tôi, “Hồ Chí Minh có thể là một quan đ&#242;, Nixon có thể là một vĩ nhân. Người Mỹ có thể có chính nghĩa, chúng ta có thể không có chính nghĩa. Những chúng ta đã chiến thắng và người Mỹ đã b&#242;i đánh b&#242;i vì chúng ta đã thuỷt ph&#242;c đ&#242;c người dân riêng Hồ Chí Minh là một vĩ nhân, Nixon là một tên sát nhân và người Mỹ là những kẻ xâm lược”. Ông ta đã kể lại, “Bạn tôi chỉ ch&#242;t là làm thế nào kiểm soát người dân và ý tưởng của họ. Họ có thể nghĩa Mác Lê m&#242;i có thể làm điều gì nh&#242; vậy. Không ai trong các anh đã từng biết đ&#242;n m&#242;t số kháng cự nào đối với chúng đ&#242;c cung s&#227;n, b&#242;i vì họ không nên nghĩ đ&#242;n điều đó nữa. Hãy quên chuyện đó đi? Gi&#242;a các anh &những nhà trí thức của túc và tôi, tôi đã nói với các anh số thất”.

Và cuối là ông ta đã nói số thất. Từ năm 1978, khi cung s&#227;n Việt Nam chiếm đóng Lào, xâm l&#242;n

Kampuchea và t<sup>o</sup>n công Thailand, trong khi đó Liên Sô xâm lăng Afghanistan. Trong m<sup>ỗi</sup> i m<sup>ột</sup> s<sup>ố</sup> ki<sup>n</sup> đó, ng<sup>ười</sup> i c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n v<sup>ề</sup> n t<sup>o</sup> phác ho<sup>c</sup> ch<sup>ân</sup> dung c<sup>a</sup> h<sup>à</sup> m<sup>ột</sup> cách ly k<sup>h</sup>, là nh<sup>ững</sup> ng<sup>ười</sup> i gi<sup>ỏi</sup> phóng, ng<sup>ười</sup> i c<sup>ó</sup> u r<sup>ồi</sup>, ng<sup>ười</sup> i b<sup>é</sup> o v<sup>ề</sup> ch<sup>ỗ</sup> ng<sup>ười</sup> i các l<sup>ò</sup> c l<sup>ò</sup> ng xâm lăng n<sup>h</sup> ặc ngoài. V<sup>à</sup> trong m<sup>ỗi</sup> i s<sup>ố</sup> ki<sup>n</sup>, d<sup>ù</sup> lu<sup>ôn</sup> th<sup>ì</sup> gi<sup>ỏi</sup> v<sup>ề</sup> n t<sup>o</sup> l<sup>òng</sup> đ<sup>ò</sup> i êm d<sup>ù</sup> u.

Nh<sup>ững</sup> i Vi<sup>t</sup> Nam, ng<sup>ười</sup> i dân v<sup>ề</sup> n th<sup>ì</sup> l<sup>òng</sup> nh<sup>ắc</sup> nhau, “Đ<sup>ó</sup>ng nghe nh<sup>ững</sup> g<sup>ì</sup> c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n n<sup>ói</sup> mà h<sup>ã</sup>y nh<sup>ìn</sup> nh<sup>ững</sup> g<sup>ì</sup> c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n l<sup>à</sup>m”. M<sup>ột</sup> trong nh<sup>ững</sup> ng<sup>ười</sup> i Nam Vi<sup>t</sup> Nam theo c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n, ông Nguy<sup>ễn</sup> Văn T<sup>ă</sup>ng, b<sup>ở</sup> từ 15 n<sup>ăm</sup> d<sup>ù</sup> i th<sup>ì</sup> Pháp, 8 n<sup>ăm</sup> d<sup>ù</sup> i th<sup>ì</sup> Di<sup>ễn</sup> M<sup>ỹ</sup>, 6 n<sup>ăm</sup> d<sup>ù</sup> i th<sup>ì</sup> Thi<sup>ệu</sup> U, và hi<sup>ền</sup> nay v<sup>ề</sup> n c<sup>òn</sup> đ<sup>ang</sup> n<sup>ó</sup>m t<sup>ù</sup>, đ<sup>ã</sup> n<sup>ói</sup> v<sup>ề</sup> i t<sup>ôi</sup>, “Mu<sup>ốn</sup> hi<sup>ểu</sup> ng<sup>ười</sup> i c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n, tr<sup>ái</sup> c nh<sup>ất</sup> ph<sup>ó</sup>i s<sup>óng</sup> v<sup>ề</sup> i c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n”. Vào m<sup>ột</sup> bu<sup>ổi</sup> i chi<sup>ếu</sup> u m<sup>ột</sup> a r<sup>ồi</sup> i t<sup>o</sup>i nh<sup>à</sup> t<sup>ù</sup> Lê Văn Duy<sup>ết</sup>, Sài Gòn, ông đ<sup>ã</sup> n<sup>ói</sup> v<sup>ề</sup> i t<sup>ôi</sup>, “<sup>Tôi</sup> ch<sup>ỉ</sup> m<sup>ột</sup> đ<sup>ù</sup> i c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n t<sup>ù</sup> c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n 30 n<sup>ăm</sup> tr<sup>ái</sup> c”. Đó là gi<sup>ỏi</sup> c m<sup>ột</sup> c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n m<sup>ột</sup> ng<sup>ười</sup> i đ<sup>àn</sup> ông 60 tu<sup>ổi</sup> i đ<sup>ã</sup> g<sup>ó</sup>i tr<sup>òn</sup> tu<sup>ổi</sup> i thanh xuân vào vi<sup>c</sup> ra vào nh<sup>à</sup> t<sup>ù</sup> đ<sup>ù</sup> i chi<sup>ếu</sup> u d<sup>ù</sup> u cho t<sup>o</sup> do và đ<sup>ù</sup> c l<sup>ộ</sup> p c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n d<sup>ù</sup> t n<sup>h</sup> ặc. Gi<sup>ỏi</sup> n<sup>ày</sup>, có l<sup>à</sup> ông đ<sup>ã</sup> ch<sup>ết</sup> trong tù hay có th<sup>ì</sup> đ<sup>ã</sup> b<sup>ở</sup> nh<sup>à</sup> n<sup>h</sup> ặc c<sup>òn</sup> a nh<sup>ân</sup> d<sup>ân</sup> hành quy<sup>ết</sup>.

“<sup>C</sup>òn c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n nh<sup>ân</sup> d<sup>ân</sup> Vi<sup>t</sup> Nam là m<sup>ột</sup> cu<sup>ối</sup> c<sup>ách</sup> m<sup>óng</sup> th<sup>ì</sup> c s<sup>ố</sup>, h<sup>à</sup> kh<sup>ông</sup> mu<sup>ốn</sup> ch<sup>ỉ</sup> nghĩa c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n. M<sup>ột</sup> c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n s<sup>ố</sup> chán ghét c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n l<sup>à</sup> vi<sup>c</sup> hàng ngàn ng<sup>ười</sup> i đ<sup>ã</sup> t<sup>o</sup> b<sup>ở</sup> s<sup>ố</sup> ràng bu<sup>ổi</sup> c l<sup>ộ</sup> ch s<sup>ố</sup> c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n h<sup>à</sup> v<sup>ề</sup> i đ<sup>ù</sup> t m<sup>ột</sup>. D<sup>ù</sup> i th<sup>ì</sup> th<sup>ì</sup> c dân Pháp, tr<sup>ái</sup> qua bao n<sup>ăm</sup> dài chi<sup>ếu</sup> n tranh, ngay c<sup>òn</sup> trong th<sup>ì</sup> m c<sup>òn</sup> n n<sup>ó</sup>n đ<sup>ó</sup>i n<sup>ăm</sup> 1945 có đ<sup>ù</sup> n 2 tri<sup>ểu</sup> u ng<sup>ười</sup> i ch<sup>ết</sup> đ<sup>ó</sup>i, ng<sup>ười</sup> i Vi<sup>t</sup> Nam v<sup>ề</sup> n kh<sup>ông</sup> đ<sup>ành</sup> đ<sup>ó</sup> n r<sup>ồi</sup> b<sup>ở</sup> qu<sup>ê</sup> h<sup>à</sup>ng, m<sup>ón</sup>h đ<sup>ù</sup> t có m<sup>ột</sup> m<sup>ột</sup> ông cha. Các cu<sup>ối</sup> c đ<sup>ù</sup> xô ra đ<sup>ì</sup> t<sup>o</sup> n<sup>ó</sup>n l<sup>à</sup> b<sup>óng</sup> ch<sup>ỗ</sup>ng tr<sup>ái</sup> c ti<sup>p</sup> c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n kinh hoàng v<sup>ề</sup> i ch<sup>ỉ</sup> đ<sup>ù</sup> hi<sup>ền</sup> nay. Hãy nghe l<sup>à</sup> i m<sup>ột</sup> ng<sup>ười</sup> i t<sup>o</sup> n<sup>ó</sup>n khác, Nguy<sup>ễn</sup> Công Hoan, c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n thành viên MT và là thành viên Qu<sup>ốc</sup> h<sup>à</sup> i th<sup>ì</sup> ng nh<sup>ất</sup> đ<sup>ù</sup> i c b<sup>ở</sup> u n<sup>ăm</sup> 1976, “Ch<sup>ỉ</sup> đ<sup>ù</sup> hi<sup>ền</sup> nay l<sup>à</sup> ch<sup>ỉ</sup> đ<sup>ù</sup> phi nh<sup>ân</sup> và áp b<sup>é</sup> c nh<sup>ất</sup> mà n<sup>h</sup> ặc Vi<sup>t</sup> Nam t<sup>ì</sup>ng đ<sup>ù</sup> i c bi<sup>t</sup> đ<sup>ù</sup> n”. Ông Hoan tr<sup>òn</sup> thoát b<sup>óng</sup> thuy<sup>ển</sup> vào n<sup>ăm</sup> 1977, sau khi t<sup>o</sup> b<sup>ở</sup> ch<sup>ỉ</sup> c v<sup>ề</sup> c<sup>òn</sup> a ông trong Qu<sup>ốc</sup> h<sup>à</sup> i c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n. “Qu<sup>ốc</sup> h<sup>à</sup> i”, ông tuyên b<sup>ở</sup>, “l<sup>à</sup> m<sup>ột</sup> b<sup>ù</sup> nh<sup>ìn</sup>, các thành viên l<sup>à</sup> đó ch<sup>ỉ</sup> bi<sup>t</sup> n<sup>ói</sup> d<sup>ù</sup>, kh<sup>ông</sup> bao gi<sup>ỏi</sup> bi<sup>t</sup> n<sup>ói</sup> kh<sup>ông</sup>”.

Gi<sup>ỏi</sup> a các thuy<sup>ển</sup> nh<sup>ân</sup> s<sup>óng</sup> sót, bao g<sup>ồ</sup>m c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n ng<sup>ười</sup> i b<sup>ở</sup> h<sup>à</sup> i t<sup>o</sup>c h<sup>à</sup> m h<sup>à</sup>p v<sup>à</sup> nh<sup>ững</sup> ng<sup>ười</sup> i ch<sup>ỉ</sup> u nh<sup>ìn</sup> u c<sup>òn</sup> g<sup>s</sup> n nh<sup>ắc</sup> trong các tr<sup>ái</sup> i t<sup>o</sup> n<sup>ó</sup>n, kh<sup>ông</sup> h<sup>à</sup> có ng<sup>ười</sup> i nào h<sup>à</sup> i ti<sup>c</sup> đ<sup>ã</sup> t<sup>ìm</sup> cách tr<sup>òn</sup> kh<sup>ó</sup>i ch<sup>ỉ</sup> đ<sup>ù</sup> hi<sup>ền</sup> nay. Tôi tuy<sup>ết</sup> đ<sup>ù</sup> i tin r<sup>õ</sup> ng s<sup>ố</sup> th<sup>ì</sup> t v<sup>ề</sup> Vi<sup>t</sup> Nam s<sup>ố</sup> d<sup>ù</sup> n d<sup>ù</sup> n hi<sup>ền</sup> rõ. N<sup>ó</sup> có s<sup>ố</sup> n cho nh<sup>ững</sup> ai mu<sup>ốn</sup> t<sup>ìm</sup> hi<sup>ểu</sup> v<sup>ề</sup> n<sup>ó</sup>. Nh<sup>à</sup> Solzhenitsyn đ<sup>ã</sup> t<sup>ìm</sup> nói, “S<sup>ố</sup> th<sup>ì</sup> t<sup>ìm</sup> c<sup>ũng</sup> n<sup>óng</sup> n<sup>ó</sup> nh<sup>à</sup> l<sup>à</sup> th<sup>ì</sup> gi<sup>ỏi</sup> v<sup>ề</sup> y”. V<sup>à</sup> Vi<sup>t</sup> Nam l<sup>à</sup> m<sup>ột</sup> bài h<sup>à</sup>c v<sup>ề</sup> s<sup>ố</sup> th<sup>ì</sup> t.